İDİL

KEMAN EĞİTİMİ SÜRECİNDE DOĞAÇLAMA UYGULAMALARINA İLİŞKİN KEMAN ÖĞRETİM ELEMANI GÖRÜŞLERİ[1]

Ayşe ÇAĞLAK
Arş. Gör., Hitit Üniversitesi Güzel Sanatlar, Tasarım ve Mimarlık Fakültesi Müzik Bölümü, aysecaglak@hitit.edu.tr, ORCID: 0000-0003-0085-456X

Mehmet AKPINAR
Doç. Dr., Gazi Üniversitesi, Gazi Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü, Müzik Eğitimi Anabilim Dalı, makpinar@gazi.edu.tr, ORCID: 0000-0003-3545-7169

Çağlak, Ayşe ve Mehmet Akpınar. "Keman Eğitimi Sürecinde Doğaçlama Uygulamalarına İlişkin Keman Öğretim Elemanı Görüşleri". idil, 105 (2023 Mayıs): s. 659–671. doi: 10.7816/idil-12-105-09

ÖZ

Bu araştırmanın amacı, keman eğitimi sürecinde doğaçlama uygulamalarına ilişkin keman öğretim elemanı görüşlerinin belirlenmesidir. Araştırma, keman eğitiminde doğaçlama uygulamalarına yönelik farkındalık oluşturup, yeni bir bakış açısı geliştirebilmek ve yapılacak bu ve benzeri çalışmalara yol gösterip kaynak olabilmesi bakımından önemli görülmektedir. Araştırma, ilgili öğretim elemanı görüşlerinin oluşturulmasına ilişkin nitel bir çalışma olup, durum çalışmasına yönelik olarak hazırlanmış ve elde edilen veriler içerik analizi yöntemi ile analiz edilmiştir. Elde edilen bulgulara göre keman öğretim elemanlarının çoğunun doğaçlama uygulamalarını tonalite, yaratıcılık, müzikalite, ajilite, form, entonasyon, teknik ve müziksel işitmeye yönelik becerilerin geliştirilebilmesi için yararlı bir araç olarak değerlendirdikleri görülmüştür. Ayrıca, doğaçlamanın müzik türleri arasında köprü görevi sağladığı, birlikte çalmaya ve grup dinamiklerine olumlu etki ettiği ve keman derslerinde yer alması gerektiği sonuçlarına ulaşılmıştır. Bu sonuçlardan yola çıkılarak; doğaçlamaya keman ve diğer bireysel çalgı eğitimlerinde de yer verilmesi ve kemanda doğaçlamaya ilişkin öğretim materyali oluşturulması yönünde önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Keman, doğaçlama, doğaçlama uygulamaları, kemanda doğaçlama, keman eğitiminde doğaçlama

Makale Bilgisi:
Geliş: 12 Mart 2023 *Düzeltme:21 Nisan 2023* *Kabul: 2 Mayıs 2023*

© 2023 idil. Bu makale Creative Commons Attribution (CC BY-NC-ND) 4.0 lisansı ile yayımlanmaktadır.

[1] Bu makale, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsünde Doç. Dr. Mehmet Akpınar danışmanlığında, Ayşe Çağlak tarafından hazırlanan doktora tezi kapsamında toplanan verilerden üretilmiştir.

Giriş

Sanatın birçok alanında var olduğu gibi müzikte de yapısı itibariyle son derece büyük bir özgürlük alanına sahip olan doğaçlama, yüksek bir müzikal yaratıcılık gerektiren, bireyin özgün fikirlerinin anlık olarak sergilenmesine olanak sağlayan bir performans türüdür. Doğaçlama, "akışı daha önceden ayrıntılarıyla saptanmamış belirli bir biçimsel ve armonik yapıda ki bir müziği ya da müziksel tasarımı, o anda seslendirerek biçimlendirme ya da biçimlendirerek seslendirmedir" (Özkeleş, 2016:2395). İcracı doğaçlama sırasında her ne kadar anlık bir performans sergilese de, o performansı sergileyebilmesi için öncesinde alanı doğrultusunda oldukça yoğun bir birikiminin olması gerekir. Doğaçlama yapan bir bireyin anlık olarak ifade ettiği düşünceler, o ana kadar sahip olduğu bilgi, birikim ve deneyim doğrultusunda ortaya çıkar. "Bilirler ki doğaçlamadan çok beceri ve bağlılık isteyen, hazırlık, eğitim ve kendini adama isteyen bir başka müziksel faaliyet yoktur" (Bailey, 2011:13).

Doğaçlamanın müzik tarihindeki yerine bakıldığında doğaçlama ile etkileşim içerisinde bulunmayan bir dönemden, türden veya teknikten bahsetmek güçtür. "Müziğin gelişmesinin tüm tarihi doğaçlama güdüsünün belirtilerini taşır" (Ferand'dan aktaran, Bailey, 2011:10). Gregoryen şarkının ve çoksesliliğin çıkışı ile doğaçlamanın, Avrupa sanat müziğinde en çok konçerto kadanslarında; klasik Türk sanat müziğinde makam yapısının tanıtılması amacıyla icra edilen taksimlerde ve Türk halk müziğinde ise açışlarda yer aldığı örnek gösterilebilir (Özkeleş, 2016:2396). Doğaçlamanın, Hint müziğinde raga ve talalarda olmakla beraber şarkı, dans ve enstrümantal müziğin birlikteliğinden oluşan flamenko müziğinde yer aldığı, caz müziğinde ise merkezi bir rol oynadığı söylenebilir.

Bu performans türü, duyulan ezginin armonik takibinin yapılabilmesi, işitme eğitiminin geliştirilmesi ve bireyin kendine ait seslendirmiş olduğu ifadeler sayesinde içsel motivasyonunu arttırması açısından müzikal kimliğini olumlu anlamda geliştirmesine olanak sağlamaktadır. "Bu açıdan düşünüldüğünde, doğaçlama müzikal ifadenin kalbidir ve her tür ve düzeyde müzik öğretimi ve müfredatı için temeldir" (Azzara, 1993:330). Sağladığı faydalar neticesinde doğaçlamanın müzik eğitimi içerisinde yer alan çalgı eğitimi özelinde de yer almasının önemli olduğu, doğaçlamanın her çalgıda uygulanabilecek bir performans türü olup keman eğitimi içerisinde de yer alması gerektiği düşünülmektedir.

Keman eğitimi, keman öğretimi yoluyla bireyin bilişsel, duyuşsal ve devinişsel alanlarında istendik davranışlar kazandırma sürecidir (Şendurur, 2001:146). Keman eğitiminde yer alması gereken yaratıcılık becerisi, doğaçlamanın sağlayabileceği yararların en başında gelmektedir. Doğaçlama yoluyla bireyin yaratıcılık becerisi gelişir ve özgün müzikal ifadeler üretmesine olanak sağlar. Özgün müzikal ifadeler ürettikçe müzisyenin motivasyonu ve özgüveni de aynı oranda güçlenir. "Doğaçlama, yalnızca sezgisel bir müzikal davranış ya da yalnızca en yetkin müzisyenlere ayrılmış bir etkinlik değildir. Her ikisidir ve doğaçlama, okul öncesinden yetişkinliğe kadar her öğrencinin müzik eğitiminin anlamlı bir parçası olabilir ve olmalıdır" (Kratus, 1991:40).

Keman eğitimine yönelik geliştirilen metot ve yaklaşımlar incelendiğinde, notaya bağlı kalınarak eğitim sürecinin gerçekleştirildiği ve doğaçlama uygulamalarına yer verilmediği görülmektedir. Bu durum keman eğitiminde yaratıcılığı destekleyen unsurlara ihtiyaç olduğunu ortaya koymaktadır.

> "Menuhin'e göre; bir Çingene kemancıyı dinlediğinizde, dinlediklerimizin bir insan notasına dökümü mümkün değildir. Çünkü hiçbir nota bunu anlatamaz. Bu yüzden notasyon bizim ifademizi daraltan bir unsurdur. Oysaki, batı kemancıları keman çalmayı genellikle yazılı kağıtlardan öğrenirler ve bu nedenle batı keman öğretimi çok sıkıcıdır. Bizim tekrar buluşçu kapasitemizi geri kazanmamız gerekmektedir" (Havas'tan aktaran, Güleç, 2017:9).

Piaget'nin de belirttiği gibi, eğitimin hedefi "bilgi miktarını arttırmak olmayıp, öğrencinin icat ve keşifler yapabilmesi için fırsatlar hazırlamak ve yeni şeyler yapabilme kapasitesine sahip olgun kişiler yaratmaktır" (Ripple ve Rockastle'den aktaran, Arık, 1990:68). Keman eğitiminde doğaçlama performansına yer verilmesinin, öğrencinin edinmiş olduğu bilgilerin ve kazanımların özgün müzikal ifadelere dönüşmesi, bu ifadeleri sergileme yolunda son derece özgür bir alan ile tanışması ve bu sayede öğrencinin yaratıcılığını geliştirerek içsel motivasyonunu artırmasını sağlaması yönünde önemli olduğu düşünülmektedir. "Doğaçlama gibi öğrenciye karar verme imkânı tanıyan yaratıcı faaliyetlerin öğretime dahil edilmesi, keman öğretme öğrenme koşullarını daha iyi bir noktaya çıkarmak için uygun bir yol gibi görünmektedir" (Azzara'dan aktaran, Güleç, 2017:9).

Bu araştırmanın amacı keman eğitimi sürecinde doğaçlama uygulamalarına ilişkin keman öğretim elemanı görüşlerinin belirlenmesi ve analiz edilmesidir. Araştırma, keman eğitiminde doğaçlama

uygulamalarına yönelik farkındalık oluşturup, yeni bir bakış açısı geliştirebilmek ve yapılacak bu ve benzeri çalışmalara yol gösterip kaynak olabilmesi bakımından önemli görülmektedir. Araştırmada kullanılan veri toplama araçlarının ve uzman görüşlerinin geçerli ve güvenilir olduğu, görüşmelerden elde edilen verilerin gerçeği yansıttığı varsayılmaktadır. Ayrıca bu araştırma, Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Anabilim Dalında görev yapan 9 keman öğretim elemanının görüşleri ile sınırlandırılmıştır.

Yöntem

Bu bölümde araştırmanın modeline, çalışma grubuna, veri toplama araçlarına, veri toplama araçlarının geliştirilmesine, verilerin çözümlenmesi ve yorumlanmasına ilişkin bilgilere yer verilmiştir.

Araştırmanın Modeli

Keman eğitimi sürecinde doğaçlama uygulamalarına ilişkin keman öğretim elemanı görüşlerinin belirlenmesine yönelik durum çalışmasının yapıldığı bu araştırmada, nitel araştırma yöntem ve teknikleri kullanılmıştır. Durum çalışmasında "bir duruma ilişkin etkenler (ortam, bireyler, olaylar, süreçler, vb.) bütüncül bir yaklaşımla araştırılır ve ilgili durumu nasıl etkiledikleri ve ilgili durumdan nasıl etkilendikleri üzerine odaklanılır" (Yıldırım ve Şimşek, 2016:73).

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Anabilim Dalında görev yapan ve görüşmeyi kabul eden 9 keman öğretim elemanı oluşturmaktadır.

Veri Toplama Araçları

Keman eğitiminde doğaçlama uygulamalarına ilişkin keman öğretim elemanı görüşlerine ulaşmak için yarı yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılmış ve veriler bu tekniğe uygun olarak oluşturulan görüşme formu üzerinden elde edilmiştir. "Bu teknikte araştırmacı tarafından hazırlanan sorular üzerinde yanıtlayıcının kısmen düzeltme, düzenleme hakkı vardır. Sorgulayan ve yanıtlayan, bazı soruları birlikte yeniden düzenleyebilirler" (Sönmez ve Alacapınar, 2019:187).

Veri Toplama Araçlarının Geliştirilmesi

Öncelikle araştırmacı tarafından 14 sorudan oluşan yarı yapılandırılmış bir görüşme formu hazırlanmıştır. Daha sonra görüşme formunda yer alan soruların, amaçlanan bilgilerin ölçülmesi, anlaşılırlığı ve içeriğe uygunluğu bakımından değerlendirilmesi için üç farklı alan uzmanı ile görüşülmüş ve bu uzmanların görüşleri doğrultusunda dokuz soru yeniden düzenlenmiş, bir soru daha eklenerek 15 soruluk yarı yapılandırılmış görüşme formu oluşturulmuştur.

Verilerin Çözümlenmesi ve Yorumlanması

Araştırmada yer alan verilerin çözümlenmesinde içerik analizi yöntemi uygulanmıştır. Nitel araştırmaya anlam, ayrıntı ve derinlik kazandırmak için benzer ve farklı özellikler saptanmıştır. Ayrıca, bazı soruların analizinde kodlamalara ve temalara yer verilerek öğretim elemanlarının görüşleri yorumlanmaya çalışılmıştır.

> "İçerik analizi, belirli kurallara dayalı kodlamalarla bir metnin bazı sözcüklerinin daha küçük içerik kategorileri ile özetlendiği sistematik, yinelenebilir bir teknik olarak tanımlanır. Metin veya metinlerden oluşan bir kümenin içindeki belli kelimelerin veya kavramların varlığını belirlemeye yönelik yapılır" (Büyüköztürk vd., 2022:258).

Bulgular ve Yorum

Bu bölümde, keman öğretim elemanlarının, keman eğitimi sürecinde doğaçlamaya ilişkin görüşlerinden elde edilen bulgulara yer verilmiştir. İçerik analizi yöntemi ile oluşturulan bulgularda 'f' öğretim elemanı sayısını ifade etmektedir. 9 keman öğretim elemanı ise ÖE1, ÖE2, ÖE3... şeklinde kodlanmıştır.

Soru 1. "Kaç yıldır keman eğitimi veriyorsunuz?"

Tablo 1. Keman Öğretim Elemanlarının Meslekteki Yıllarına İlişkin Bulgular

	f
16 yıl ve üstü	9

Tablo 1'de keman öğretim elemanlarının tümünün 16 yıl ve üstünde keman eğitimi verdikleri görülmektedir.

Soru 2. "Mesleki ünvanınız nedir?"

Tablo 2. Keman Öğretim Elemanlarının Mesleki Ünvanlarına İlişkin Bulgular

	f
Dr. Öğretim Üyesi	1
Doç. Dr.	3
Prof.	4
Prof. Dr.	1

Tablo 2'de yer aldığı üzere keman öğretim elemanları 1 doktor öğretim üyesi, 3 doçent doktor, 4 profesör ve 1 profesör doktordan oluşmaktadır.

Soru 3. "Çalgınız ile doğaçlama performansına ilişkin bir deneyiminiz var mı? Yanıtınız evet ise, ne kadar süredir doğaçlama yapıyor ve hangi müzik türlerinde doğaçlama yapmayı tercih ediyorsunuz?"

Tablo 3. Keman Öğretim Elemanlarının Çalgıları ile Doğaçlama Performansı Deneyimlerine İlişkin Görüşlerine Yönelik Bulgular

	Evet	**Hayır**
f	5	4

Keman öğretim elemanlarından ÖE2, ÖE3, ÖE5, ÖE6 ve ÖE7 çalgıları ile doğaçlama performansı deneyimine sahip olduklarını, ÖE1, ÖE4, ÖE8 ve ÖE9 ise doğaçlama performansı deneyimine sahip olmadıklarını ifade etmektedirler.

Tablo 4. 3. Soruya Evet Yanıtını Veren Keman Öğretim Elemanlarının Doğaçlama Performanslarına İlişkin Görüşlerine Yönelik Bulgular

	Doğaçlama Performans Yılı	**Doğaçlama Yaptıkları Müzik Türleri**
ÖE2	-	-
ÖE3	12	*Caz (Swing/Bebop)
ÖE5	30	*Klasik
ÖE6	10	*Tonal
		*Makamsal

ÖE7	30	*Popüler Müzik *Caz *Hint Müziği *Geleneksel Türk Müziği

Tablo 4'te keman öğretim elemanlarından ne kadar süredir doğaçlama performans sergilediklerine ve hangi müzik türlerinde doğaçlama yaptıklarına ilişkin elde edilen bulgular yer almaktadır. Öğretim elemanlarından ÖE2, soruyu evet şeklinde yanıtlamış olup, çalgısında doğaçlama performansına ilişkin tam olarak kaç yıldır deneyimi olduğunu ve hangi müzik türlerinde doğaçlama performansı yapmayı tercih ettiğini belirtmemiştir. ÖE3, 12 yıldır çalgısı ile doğaçlama yaptığını ve caz, swing, bebop türlerinde deneyim sahibi olduğunu ifade etmiştir. ÖE5, doğaçlama performansına ilişkin 30 yıllık bir deneyimi olduğunu, müzik türlerinden ise klasik keman eğitimi almış olduğu için o türde doğaçlama performansı gerçekleştirdiğini belirtmiştir. ÖE6, 10 yıldır doğaçlama performansı sergilediğini, tonal ve makamsal yapılarda doğaçlama çalmayı tercih ettiğini ifade etmiştir. ÖE7 ise müzik türlerinden popüler müzik, caz, Hint müziği ve geleneksel Türk müziğine yönelik 30 yıllık doğaçlama performansı deneyimi olduğunu belirtmiştir.

Soru 4. "Akademik eğitiminizin herhangi bir aşamasında doğaçlamaya yönelik bir eğitim aldınız mı? Yanıtınız evet ise, ne zaman ve ne kadar süreliğine doğaçlama eğitimi aldığınızı belirtiniz."

Tablo 5. Keman Öğretim Elemanlarının Akademik Eğitimleri Süresince Doğaçlama Eğitimi Alma Durumlarına İlişkin Görüşlerine Yönelik Bulgular

	Evet	**Hayır**
f	1	8

Tablo 5'te görüldüğü üzere araştırmaya katılan 8 keman öğretim elemanı akademik eğitimlerinin herhangi bir aşamasında doğaçlamaya yönelik bir eğitim almadıklarını belirtmiş olup, öğretim elemanlarından ÖE2 ise soruyu "lisans ve lisansüstü eğitimin içinde aldık" şeklinde cevaplamıştır.

Soru 5. "Doğaçlamanın, müzik türleri arasında köprü görevi sağladığını düşünüyor musunuz? Nedenini belirtiniz."

Tablo 6. Keman Öğretim Elemanlarının Doğaçlamanın Müzik Türleri Arasında Köprü Görevi Sağlama Durumuna İlişkin Görüşlerine Yönelik Bulgular

	Evet	**Hayır**
f	9	-

Tablo 6'da görüldüğü üzere araştırmaya katılan keman öğretim elemanlarının tümü doğaçlamanın, müzik türleri arasında köprü görevi sağladığını düşünmektedir.

Öğretim elemanlarından ÖE1'in, bireyin müzik türlerini doğaçlama yoluyla keşfedebileceğine ilişkin görüşleri şu şekildedir: "Doğaçlama yaparken kişi farkında olmadan farklı müzik türleri ile ilgili duyumlar yakalayabilir. Bu duyumlar ilk başlarda istemsizce de olsa farklı müzik türlerini çağrıştıran nağmeler üretmeye yol açabilir. Zamanla daha farkındalıklı olarak farklı müzik türlerini doğaçlama yoluyla keşfedip müziksel yaratım yapabilir."

ÖE2, dünyada caz gibi müzik türlerinin temelinde doğaçlama olduğunu belirtmiştir. ÖE3, doğaçlamanın her müzik türünün içerisinde var olduğunu belirterek "biz barok dönemdeki eserleri, Handel'i falan notalar halinde çalıyoruz ama onlar bunların çoğunu doğaçlama çalıyorlardı aslında. Yani barok dönemde de doğaçlama var, Bach da doğaçlama yapıyor. Liszt, Chopin, bunların hepsi konserlerinde doğaçlama yapan besteciler. Dolayısıyla sadece belli bir türle zaten ilişkilendirmek mümkün değil doğaçlamayı" şeklindeki görüşlerini eklemiştir.

ÖE4, özellikle doğaçlamanın yazılı bir notası olmadığı için geçişin çok daha kolay olacağını düşündüğünü ifade etmiştir. ÖE5, doğaçlamanın kişiyi çok geliştireceğini ve müzik türleri arasında köprü

görevi sağlaması düşüncesine tamamıyla katıldığını belirtmiştir. ÖE6 ise, "doğaçlama yaparken kendinizi daha özgür hissedip içinizden geldiği gibi çaldığınızdan yaratıcılık yeteneğinizin geliştiğini hissediyorsunuz. Bu da bütün müzik türleri için olumlu sonuçlar oluşturabilmektedir" şeklinde görüşlerini ifade etmektedir.

ÖE7, Subramaniam isimli Hint kemancının füzyon albümünde doğaçlamanın Hint müziği ile evrensel müziği birleştirdiği noktayı gördüğünü belirterek eklemiştir: "Diğer müziklerde de öyle, mesela flamenkodan Paco de Lucía, John McLaughlin'le ve Al Di Meola'yla tanışana kadar solo atmayı bilmediğini söylüyor. Yani onlarla ortak konser yapmaya başladıklarında emprovizasyonun ne olduğunu işte o zaman öğrenmeye başladığını, bugün bildiğimiz anlamdaki doğaçlamayı o birleşmeyle, o tanışmayla, o sahneyi paylaşımla öğrendiğinden bahsediyor. Buna yüzde yüz inanıyorum."

Keman öğretim elemanlarından ÖE8 doğaçlamanın, öğrencileri farklı türleri bile harmanlayabileceği özgürlüğe kavuşturabileceğini belirtmektedir. ÖE9 ise doğaçlamanın en çok Türk müziğinde yapıldığını belirterek, doğaçlamanın müzik türleri ile köprü görevi sağlaması için yarar sağlayacağını düşündüğünü ifade etmektedir.

Soru 6. "Doğaçlamanın, birlikte çalmaya ve grup dinamiklerine bir etkisi olduğunu düşünüyor musunuz? Yanıtınız evet ise, nasıl bir etki olduğunu belirtiniz."

Tablo 7. Keman Öğretim Elemanlarının Doğaçlamanın Birlikte Çalmaya ve Grup Dinamiklerine Etkisine İlişkin Görüşlerine Yönelik Bulgular

	Evet	**Hayır**
f	9	-

Tablo 7'de araştırmaya katılan keman öğretim elemanlarının tümünün doğaçlamanın, birlikte çalmaya ve grup dinamiklerine bir etkisi olduğunu düşündükleri görülmektedir.

ÖE1, doğaçlama yapabilme becerisinin bireyde özgüven oluşturduğunu, bu özgüvenin de birlikte çalmaya olumlu bir şekilde yansıdığını belirtmektedir. ÖE2, doğaçlamada öğrencinin kendisini ifade edebilmesinin önünün açıldığını, birlikte müzik yaparak çalgısında bilişsel, duyuşsal ve devinişsel yönlerinin gelişmesini sağladığını belirtmiştir.

ÖE3, yazılı nota çalındığında işin içinde sürpriz unsurunun barınmadığını ancak grup içerisinde doğaçlama yapıldığında müziğin ne zaman bitip, cümlenin diğer müzisyene ne zaman geçeceği konusunda kesinlik olmadığı için sürpriz unsuru barındırdığını belirterek "birlikte müzik yapmak bu sürpriz unsurunu barındırdığı için doğaçlamanın içerisinde, mutlaka müziğin içinde olmanı gerektiriyor, sürekli takip etmeni gerektiriyor, ilgi ve dikkat göstermeyi gerektiriyor. Seni anda bırakıyor bu yüzden grup dinamikleri bağlamında bence kesinlikle olumlu katkısı vardır" şeklindeki görüşlerini eklemiştir.

Araştırmaya katılan keman öğretim elemanlarından ÖE4 de doğaçlamanın, birlikte çalmaya ve grup dinamiklerine olumlu bir etkisi olduğunu düşündüğünü belirtmektedir. ÖE5, birlikte çalmanın aynı zamanda başkalarına da saygı duymak demek olduğunu belirterek doğaçlamanın bu anlamda insanı dinlemeye odaklayacağını ve grup dinamiklerini çok daha iyi etkileyeceğini düşündüğünü ifade etmektedir. ÖE6, doğaçlama yapmanın belli bir müzikal donanım, birikim ve kural anlayışına bağlı olduğundan, burada edinilecek kazanımların birlikte çalmaya ve grup dinamiklerine de olumlu yansımaları olacağını düşünmektedir.

ÖE7, doğaçlamanın birlikte çalmaya ve grup dinamiklerine olumlu bir etkisi olduğunu düşündüğünü belirtmiş ve eklemiştir: "Zaten cazda jam session dediğimiz şey bunun bir ürünü. Hiç birbirini tanımayan müzisyenlerin aynı sahnede birbirini geliştirmek için, birbirinden feyz almak için yaptıkları müzisyen dayanışması ya da iş birliği. Ama eğitimde çok da fazla, bizim müzik eğitimi alanımızda yeri olmadığı için oradan çok örnekler veremiyorum. Bu tamamen bu işe meraklı yani doğaçlama yapmaya meraklı müzisyenlerin dünyasında gelişen bir şey olduğu için zaten birlikte çalmaktan zevk alınır ve bu birbirini besler karşılıklı."

Araştırmaya katılan keman öğretim elemanlarından ÖE8, doğaçlamanın, birlikte çalmaya ve grup dinamiklerine etkisine ilişkin yaratıcılığa yönlendirdiğini düşündüğünü belirtmiştir. ÖE9 ise doğaçlamanın, birlikte çalmaya ve grup dinamiklerine olumlu bir etkisi olacağını, esinlenileceğini belirterek doğaçlamanın aynı zamanda ayrı bir yetenek ve çalgıda çok iyi bir düzeye gelinmesi gerektiği düşüncesinde olduğunu da eklemiştir.

Soru 7. "Keman derslerinizde, öğrencilerinize doğaçlamaya yönelik çalışmalar yaptırıyor musunuz? Yanıtınız evet ise, doğaçlamanın öğrencilerinizde ne gibi müzikal becerileri geliştirdiğini düşünüyorsunuz? Maddeleyerek yazınız."

Tablo 8. Keman Öğretim Elemanlarının Keman Derslerinde Öğrencilere Doğaçlama Çalışmaları Uygulama Durumlarına İlişkin Görüşlerine Yönelik Bulgular

	Evet	**Hayır**
f	3	6

Tablo 8'de ÖE1, ÖE2 ve ÖE3'ün keman derslerinde öğrencilerine doğaçlamaya yönelik çalışmalar yaptırdıkları ÖE4, ÖE5, ÖE6, ÖE7, ÖE8 ve ÖE9'un ise doğaçlamaya yönelik çalışmalar yaptırmadıkları görülmektedir.

ÖE1 yaratıcılık, farklı tonlarda çalma becerisi, etkili ton bulmaya çalışma, çalgısal ifade, entonasyon, sağ el teknikleri ve sol el tekniklerinin yapılan doğaçlama çalışmaları sayesinde geliştiğini düşünmektedir. ÖE2 bilişsel, duyuşsal ve devinişsel yönden gelişim gözlemlediğini belirtmiştir. ÖE3 ise kişilik gelişimi, dinlemeyi sağlama, hata yapmanın güzel olabileceğini fark etme, müzikalite, tonu duyma, aynı ton içinde kalma, müziksel işitme, grup dinamiği, keşfetme ve etkileşimi artırma yönünde gelişim gösterdiklerini düşündüğünü ifade etmektedir.

Soru 8. "Doğaçlama yapmanın, keman öğrencilerinin çalgılarını daha iyi icra etmelerine olanak sağlayacağını düşünüyor musunuz? Nedenini belirtiniz."

Tablo 9. Keman Öğretim Elemanlarının Doğaçlama Yapmanın Keman Öğrencilerinin Çalgılarını Daha İyi İcra Etme Durumlarına İlişkin Görüşlerine Yönelik Bulgular

	Evet	**Hayır**
f	9	-

Tablo 9'da keman öğretim elemanlarının tümünün doğaçlama yapmanın, keman öğrencilerinin çalgılarını daha iyi icra etmelerine olanak sağlayacağını düşündükleri görülmektedir.

Tablo 10. 8. Soruya Evet Yanıtını Veren Keman Öğretim Elemanlarının Doğaçlama Yapmanın Keman Öğrencilerinin Çalgılarını Daha İyi İcra Etme Nedenlerine İlişkin Görüşlerine Yönelik Bulgular

Tema	**ÖE1**	**ÖE2**	**ÖE3**	**ÖE4**	**ÖE5**	**ÖE6**	**ÖE7**	**ÖE8**	**ÖE9**
Müzikal Ton	X								
Entonasyon	X					X			
Müzikal İfade	X								
Yaratıcılık		X			X		X		
Akış Deneyimi			X						
Teknik				X		X			
Müzikalite				X				X	
Çalgıya Hakimiyet				X					
Müziksel İşitme				X					
Tonalite				X					
Pozisyon Geçişleri						X			
Özgüven						X			
Kulaktan Çalma									X

Tablo 10'da keman öğretim elemanlarının doğaçlama yapmanın keman öğrencilerinin çalgılarını daha iyi icra etme nedenlerine ilişkin görüşleri temalar halinde yer almaktadır. ÖE1'in keman öğrencilerinde müzikal ton, entonasyon, müzikal ifade; ÖE2'nin yaratıcılık; ÖE3'ün akış deneyimi; ÖE4'ün teknik, müzikalite, çalgıya hakimiyet, müziksel işitme, tonalite; ÖE5'in yaratıcılık; ÖE6'nın entonasyon, teknik, pozisyon geçişi, özgüven; ÖE7'nin yaratıcılık; ÖE8'in müzikalite; ÖE9'un kulaktan çalma gibi becerilerin gelişmesini sağlayacağı yönündeki düşünceleri yer almaktadır. Söz konusu beceriler doğrultusunda doğaçlamanın yaratıcılığı artıracağı ve bu sayede öğrencilerin çalgılarını daha iyi icra etmelerini sağlayacağı yönündeki görüş ağırlık kazanmaktadır.

Soru 9. "Doğaçlama yapmanın, keman öğrencilerinin tonalite algılarına bir etkisi olacağını düşünüyor musunuz? Yanıtınız evet ise, nasıl bir etki olduğunu belirtiniz."

Tablo 11. Keman Öğretim Elemanlarının Doğaçlama Yapmanın Keman Öğrencilerinin Tonalite Algılarına Etki Durumlarına İlişkin Görüşlerine Yönelik Bulgular

	Evet	**Hayır**
f	8	1

Tablo 11'de araştırmaya katılan keman öğretim elemanlarından 8'i doğaçlama yapmanın, keman öğrencilerinin tonalite algılarına etkisi olacağını düşünürken, öğretim elemanlarından ÖE9'un ise etkisi olacağını düşünmediği görülmektedir.

ÖE1: "Müzikal bir ses bütünlüğünün oluşması için belli bir ton duygusunu oluşturan seslerde dolaşmak gerekecek dolayısı ile kulağı rahatsız etmeyecek müzikal sesler üretmekle mümkün olacaktır. Bu durum ister istemez ton duygusunun gelişmesine yardımcı olacaktır. Öğrencinin tonalite veya modal tonlarla ilgili teorik bilgi eksikliği varsa keman da doğaçlama yaparken bu ortaya çıkacaktır. Ton dışı sesler bastığında kulağını tırmalayacaktır. Dolayısı ile ton dışı sesleri düzeltmeye çalışacak ve teorik bilgi eksikliğini fark edecektir." ÖE2 doğaçlama yapmanın, keman öğrencilerinin tonalite algılarına kesinlikle olumlu yönde bir etkisi olacağını, diğer teori derslerinde öğrendiği bilgileri doğaçlama sayesinde birleştirmesini sağlayacağını belirtmiştir. ÖE3 doğaçlamanın, öğrencinin 4 – 5 notadan oluşan bir doğaçlama yapıyor olsa bile o tonda kalmasını, o tonda kalarak yan tonlara geçiş yapmasını kesinlikle olumlu yönde etkileyeceğini düşünmektedir.

ÖE4 ise, doğaçlama yapabilmek için zaten tonalite bilgisine sahip olunması gerektiğini, dizilerin çalışılmış olması gerektiğini, belli bir tonda rahatlıkla bir şeyler çalınması gerektiğini ifade etse de, hiç doğaçlama denemesi ve bu alanda uğraşı olmadan kişinin sadece ton bilgisine ve dizilere hakim olmasının da rahatlıkla doğaçlama yapabileceği anlamına gelmediğini eklemiştir. Bunun için çalışılması, istekli ve ilgili olunması ve doğaçlamayı bir süre denemiş olması gerektiğini ifade etmektedir. ÖE5, öğrencinin tonalite algısını geliştirmek için özellikle derste bir zaman ayrılabileceğini, ders saatleri organize edilip bunun için zaman ayrılırsa öğrencide çok daha iyi gelişmeler olabileceğini düşündüğünü ifade etmektedir. ÖE6, "doğaçlama çalmak bu zamana kadar keman ile ilgili kazandığınız tüm birikimlerinizi size özgürce sunma imkânı sağlayacaktır. Bu durum keman çalma ile ilgili kavramlardan biri olan tonalite konusunda da olumlu bir etki yaratacaktır" şeklinde görüşlerini belirtmiştir.

ÖE7, caz müziği, geleneksel Türk müziği ya da Hint müziği olsun doğaçlama yapmak için dizileri çok iyi bilmek gerektiğini söylemekte ve eklemektedir: "Doğaçlama yapmak için nerede olduğunuzu çok iyi bilmeniz lazım. Çalgının neresinde, hangi dizide, hangi modda, hangi makamda olduğunu çok iyi bilmek lazım. Bunların hepsi aslında müzikte bir taraftan da üst düzey bir bilinç isteyen bir konu. Direkt böyle gelişebilir evet." ÖE8 ise doğaçlama yapan kişinin, doğaçlama sırasında farklı tonlara geçiş yapması sayesinde ton duygusuna hâkim olabileceğini düşünmektedir.

Soru 10. "Doğaçlama yapmanın, keman öğrencilerinin yaratıcılıklarına bir etkisi olacağını düşünüyor musunuz? Yanıtınız evet ise, nasıl bir etki olduğunu belirtiniz."

Tablo 12. Keman Öğretim Elemanlarının Doğaçlama Yapmanın Keman Öğrencilerinin Yaratıcılıklarına Etki Durumlarına İlişkin Görüşlerine Yönelik Bulgular

	Evet	Hayır
f	9	-

Tablo 12'de araştırmaya katılan keman öğretim elemanlarının tümünün doğaçlama yapmanın, keman öğrencilerinin yaratıcılıklarına bir etkisi olacağını düşündükleri görülmektedir.

ÖE1: "Doğaçlama becerisi büyük çoğunlukta yaratıcılık becerisini de beraberinde getirecektir. Belli bir tonda ya da makamda doğaçlama yapmak ezgisel bir ifade üretme becerisi gerektirir. Başlangıçta ezgisel motifler oluşturma çalışmaları zamanla müzikal cümlelere dönüşecektir. Tüm bu süreç yaratıcılığı besleyen ve geliştiren çalışmalardır. Kısaca doğaçlama; yaratımla aynı anda oluşur ve gelişir." Araştırmaya katılan keman öğretim elemanlarından ÖE2, doğaçlamanın yaratıcılığı geliştireceğini belirtmiştir.

ÖE3 ise soru ile ilgili görüşlerini şu şekilde ifade etmiştir: "Tabi ki. Yaratıcılığın içerisinde birkaç boyut var. Bunlardan ilki gözlem, gözlemden sonra taklit, taklitten sonra benzeşim, benzetme ve sonra yaratıcılık şeklinde bir silsilesi var. Doğaçlama çalışmaları hele grupla yapıyorsanız, grup içinde yapıyorsanız gözlemi sağlıyor. Bir başkasını görüyorsunuz oradan kendiniz taklit edebiliyorsunuz, o taklit kısmını sağlıyor. Yeni şeyler denemenize fırsat veriliyorsa onu sağlıyor. Sonucunda da yaratıcılığa çıkacak bir merdiven sunuyor."

Keman öğretim elemanlarından ÖE4 ise doğaçlamanın yaratıcılığı gerektirdiğini, ikisinin bağlantılı olduğunu ve dolayısıyla doğaçlamanın yaratıcılığı artıran bir şey olduğunu düşünmektedir. ÖE5, doğaçlama yapmanın, keman öğrencilerinin yaratıcılıklarına olumlu bir etkisi olacağını düşünmekle birlikte, yaratıcılığı geliştirmek için özellikle doğaçlama çalışmalarının uygulanması gerektiğini belirterek, bu tür çalışmaların hem keman hem de müzik eğitiminde uygulanabileceğini ifade etmektedir. ÖE6, doğaçlama yapmanın başlı başına yaratıcılık ürünü olduğunu, belirli kurallar dahilinde tonal veya makamsal doğaçlama yaparken ortaya çıkan ürünün kişinin çalışmalarının, bilgi ve becerisinin kısacası donanımının bir yansıması olduğunu, yapılan her doğaçlamanın bir besteleme çalışması olduğunu, ne kadar çok doğaçlama yapılırsa yaratıcılığın da bir o kadar gelişeceğini düşündüğünü ifade etmektedir.

Araştırmaya katılan keman öğretim elemanlarından ÖE7, doğaçlama yapmanın keman öğrencilerinin yaratıcılıklarına olumlu bir etkisi olacağını düşündüğünü ifade etmektedir. ÖE8, "müzikal ifadelerin kullanımına etkisi olabilir" şeklinde görüşlerini belirtmiştir. ÖE9 ise doğaçlama yapmanın, keman öğrencilerinin yaratıcılıklarına çok etkisi olacağını belirterek müziksel işitme ve teori boyutunda da yarar sağlayacağını düşündüğünü ifade etmiştir.

Soru 11. "Doğaçlama yapmanın, keman öğrencilerinin müzikalitelerine bir etkisi olacağını düşünüyor musunuz? Yanıtınız evet ise, nasıl bir etki olduğunu belirtiniz."

Tablo 13. Keman Öğretim Elemanlarının Doğaçlama Yapmanın Keman Öğrencilerinin Müzikalitelerine Etki Durumlarına İlişkin Görüşlerine Yönelik Bulgular

	Evet	Hayır
f	9	-

Tablo 13'te araştırmaya katılan keman öğretim elemanlarının tümünün doğaçlama yapmanın, keman öğrencilerinin müzikalitelerine bir etkisi olacağını düşündükleri görülmektedir.

ÖE1, doğaçlama yapmanın, keman öğrencilerinin müzikalitelerine etkisinin müzikal bir ses bütünlüğünün oluşması için kulağı rahatsız etmeyecek müzikal sesler üretmekle sağlanabileceğini düşünmektedir. ÖE2 ise doğaçlaması iyi olan bir öğrencinin rahat nota okuyabildiğini, notanın onun için bir araç olduğunu ve rahat nota okuyan bir öğrencinin müzikalitesinin gelişebileceğini düşündüğünü ifade etmektedir. ÖE3: "Elbette. Bir kere ritim algıları gelişiyor, ton algıları gelişiyor. Ve bir süre sonra sadece ritim ve tonda kalmayıp da daha hafif çal, daha kuvvetli çal, hızlı çal, yavaş çal gibi müziğin daha ifadesel kısımlarına doğru da geçiş olmaya başlıyor. Doğaçlama yapmaya devam ettikçe müzikalite de gelişiyor diye düşünüyorum." Keman öğretim elemanlarından ÖE4 ve ÖE5'te, doğaçlama yapmanın keman öğrencilerinin müzikalitelerine olumlu bir etkisi olacağını düşündüklerini belirtmişlerdir.

ÖE6: "Doğaçlama yaparken istediğiniz tekniği, süslemeyi, konumu, istediğiniz ton ve makamsal yapıyı kullanabilir, tonlar ve makamlar arası geçişler yapabilirsiniz. Yapılan bu çalışmaların müzikalite konusunda mutlaka bir karşılığı ve olumlu etkileri olacaktır." ÖE7: "Doğaçlamanın içinde bir sürü boyut var.

Doğaçlamayı geliştirmek için aynı klasik öğretide olduğu gibi sizden önce bu işi yapan doğaçlayan müzisyenleri dinlemelisiniz, dinlemek zorundasınız. Zaten onların açtığı yoldan gideceksiniz. Dolayısıyla o ustaları dinledikçe sizin müzikalitenizde, ritim duygunuzda, ezgi duygunuzda sonsuz gelişecektir." ÖE8, doğaçlamanın anlık yaratılan müzik olması sebebiyle teknik açıdan ciddi bir sorun yoksa doğaçlama yapan kişinin yayının hızını, baskısını, sol elde vibratosunu dilediğince kullanabilme şansına sahip olabileceğini düşünmektedir. ÖE9: "Müzikalitesine etkisi olur diye düşünüyorum. Tartımı kaçırdım, şunu yanlış çaldım, şurayı pes bastım tiz bastım kaygısı yok. Tamamıyla düşüncelerini, duygularını, yaratıcılığını ortaya koyduğu için müzikal çalacaktır."

Soru 12. "Doğaçlama yapmanın, keman öğrencilerinin ajilite becerilerine bir etkisi olacağını düşünüyor musunuz? Yanıtınız evet ise, nasıl bir etki olduğunu belirtiniz."

Tablo 14. Keman Öğretim Elemanlarının Doğaçlama Yapmanın Keman Öğrencilerinin Ajilite Becerilerine Etki Durumlarına İlişkin Görüşlerine Yönelik Bulgular

	Evet	**Hayır**
f	8	1

Tablo 14'te araştırmaya katılan keman öğretim elemanlarından 8'i doğaçlama yapmanın, keman öğrencilerinin ajilite becerilerine etkisi olacağını düşünürken, öğretim elemanlarından ÖE9'un etkisi olacağını düşünmediği görülmektedir.

ÖE1, "doğaçlama çalışmaları yapma aslında temelde bazı becerilerin oturmuş olmasını gerektirir. Örneğin vibrato becerisi gelişmemiş bir öğrencinin doğaçlama yapması, yavan ve tatsız olacaktır. Kemanda müzikal ifadeye ulaşmada vibratonun önemi tartışılmazdır. Bu bağlamda öğrencinin ajilite becerisinin de bir seviyeye kadar oturmuş olması doğaçlama yaparken ifade kalitesini artıran unsurlardandır. Dolayısı ile belli bir ajilite becerisi olan bir öğrencinin doğaçlama çalışmaları sayesinde bu becerisini geliştirmesi de oldukça mümkündür" şeklinde görüşlerini belirtmiştir. ÖE2 ise "kolay ezberleyebildiği için daha hızlı çalabilir" şeklinde görüşünü sunmuştur. ÖE3: "Ne kadar rahat olursak o kadar hızlı çalabiliyoruz. Bu hayatın kuralı. Kasılıp kalırsak yürüyemiyoruz bile iki adım. O yüzden bu hatalara karşı bir rahatlık ve psikolojik rahatlık sağladığı için ajiliteye de ciddi katkısı olacağını düşünüyorum." Araştırmaya katılan keman öğretim elemanlarından ÖE4 ve ÖE5'te, doğaçlama yapmanın keman öğrencilerinin ajilite becerilerine kesinlikle olumlu yönde bir etkisi olacağını düşündüklerini belirtmişlerdir.

ÖE6: "Doğaçlama çalma önceden herhangi bir hazırlık olmaksızın içinizden geldiği gibi çalgınızı serbestçe kullanma anlamına gelmektedir. Bu durum ise size çalgınızı gönlünüzce kullanıp ezgiler yakalayabileceğiniz büyük bir alan açmaktadır. Bu doğaçlama alanında ise ajilite becerilerinizin geliştirilmesine yönelik pek çok farklı çalışmayı gönlünüzce uygulayabilir ve ajilitenizi geliştirebilirsiniz." ÖE7: "Başlangıçta hiçbir zaman amacımız bir ajilite olmayacaktır. Ama öğrenci burada bir seviye kat etmeye başladıkça tabi ki çalgı müziğinde kendini göstermek isteyecektir. Bunun da bir öğesi tabi ki ajilitedir. Belli pasajları belli ustalıkla çalmaktır. Bunu doğaçlama yapılan müziklerin hepsinde görüyoruz. Bunu eğitimine yansıtırsa öğrenci, mutlaka ajilitesine de yansıyacaktır." ÖE8 ise, doğaçlama yapan kişinin önceden çalıştığı eser ve diğer çalışmalardan esinlenerek bu kavramı geliştirebileceğini belirterek kadans çalışmalarından yola çıkılabileceği örneğini vermiştir.

Soru 13. "Doğaçlama yapmanın, keman öğrencilerinin form kavramını algılamalarına bir etkisi olacağını düşünüyor musunuz? Yanıtınız evet ise, nasıl bir etki olduğunu belirtiniz."

Tablo 15. Keman Öğretim Elemanlarının Doğaçlama Yapmanın Keman Öğrencilerinin Form Kavramı Algılarına Etki Durumlarına İlişkin Görüşlerine Yönelik Bulgular

	Evet	**Hayır**
f	9	-

Tablo 15'te görüldüğü üzere, araştırmaya katılan keman öğretim elemanlarından 9'u da doğaçlama yapmanın, keman öğrencilerinin form kavramını algılamalarına etkisi olacağını düşünmektedir.

ÖE1: "Doğaçlama yaparken bir bütünlük algısı oluşturabilmek için 'başlangıç, gelişme ve

sonlandırma' etkisi vermek gerekeceği açıktır. Bu bağlamda öğrenci mutlaka müziğin bu evrelerini düşünecek ve ürettiği müziğe bir anlam katabilmek, ifadesini daha net ortaya koyabilmek için en basit haliyle şarkı formunu oluşturması gerektiğini çalarken hissedecektir. Bu bağlamda doğaçlama çalışmalarının gelişen aşamalarında farklı formlarda müzikal ifadeler oluşturma ihtiyacı oluşacak ve dolayısı ile form algısını ve bilgisini geliştirecektir." Araştırmaya katılan keman öğretim elemanlarından ÖE2, "teorik olarak öğrendiğini uygulayarak yaptığı için daha kalıcı olarak öğrenir" şeklinde görüşlerini belirtmiştir. ÖE3 ve ÖE4'te, doğaçlama yapmanın keman öğrencilerinin form kavramını algılamalarına olumlu bir etkisi olacağını düşünmektedirler.

ÖE5, "bunların hepsi iç içedir. Müzikteki doku unsuru hep iç içedir. Müziğin dinamiklerini birbirinden ayıramazsın zaten. Birisine etkisi oluyorsa, mutlaka o forma da, form bilgisine de etkisi olur" şeklindeki görüşlerini ifade etmektedir. ÖE6: "Doğaçlama yaparken de uymanız gereken belirli kurallar vardır (ritmik yapı, tonal veya makamsal unsurlar, seyir özellikleri vb.). Elbette bu unsurların birleşmesinden oluşacak olan bir doğaçlama çalışması form özelliği itibarı ile de bir yapı oluşturması gerekecektir. Çalışmalar ilk başlarda küçük ölçekli bir form yapısını oluştursa da, sonraki aşamalarda daha da geliştirilebileceğini düşünüyorum."

ÖE7: "Bence en büyük katkı bu. Şarkı formu, chorus. Bir klasik müzisyenden çok daha fazla içinde bulunduğu müziği tanımak zorundadır emprovize yapan kişi. Aksi halde zaten orda kaybolur gider. Bir senfoni orkestrasındaki sanatçı sadece kendi partisini çalmakla mükellef, başka bir unsura kulak kabartması gerekmiyor şef ya da kendi partisi dışında. Ama emprovize de öyle değil. Bütün yapıya hâkim olmak zorunda. Dolayısıyla çok iyi form bilmek zorunda." Keman öğretim elemanlarından ÖE8 ve ÖE9 da, doğaçlama yapmanın, keman öğrencilerinin form kavramını algılamalarına olumlu bir etkisi olacağı yönünde görüşlerini ifade etmektedirler.

Soru 14. "Doğaçlama çalışmalarını, keman eğitiminde yer alması gereken bir unsur olarak görüyor musunuz? Nedenini belirtiniz."

Tablo 16. Keman Öğretim Elemanlarının Doğaçlama Çalışmalarının Keman Eğitiminde Yer Almasına İlişkin Görüşlerine Yönelik Bulgular

	Evet	**Hayır**
f	8	1

Tablo 16'da görüldüğü üzere, araştırmaya katılan keman öğretim elemanlarından 8'i doğaçlama çalışmalarını keman eğitiminde yer alması gereken bir unsur olarak gördüklerini, ÖE4 ise doğaçlama çalışmalarını keman eğitiminde yer alması gereken bir unsur olarak görmediğini belirtmektedir.

Tablo 17. 14. Soruya Evet Yanıtını Veren Keman Öğretim Elemanlarının Doğaçlama Çalışmalarının Keman Eğitiminde Yer Almasının Nedenlerine İlişkin Görüşlerine Yönelik Bulgular

Tema	**ÖE1**	**ÖE2**	**ÖE6**	**ÖE8**
Çalgı Hakimiyeti	X			
Sağ El Teknikleri	X			
Sol El Teknikleri	X			
Müzikal İfade	X			
Yaratıcılık	X	X	X	
Özgüven	X			
Farklı Özellikler				X
Özgürlük				X

Tablo 17'de görüldüğü üzere, araştırmaya katılan keman öğretim elemanlarından ÖE1 çalgı hakimiyeti, sağ el teknikleri, sol el teknikleri, müzikal ifade, yaratıcılık ve özgüven; ÖE2 ve ÖE6 yaratıcılık; ÖE8 ise öğrencinin farklı özelliklerini ortaya çıkarması ve öğrenciye özgürlük sağlaması nedenleri ile doğaçlama çalışmalarını keman eğitiminde yer alması gereken bir unsur olarak gördüklerini ifade

etmektedirler. ÖE3, ÖE5, ÖE7 ve ÖE9 da doğaçlama çalışmalarını keman eğitiminde yer alması gereken bir unsur olarak gördüklerini belirtmişlerdir. Doğaçlamanın öğrencilerin yaratıcılıklarını geliştirmesine olanak sağlaması, keman eğitiminde yer alması gereken en yaygın neden olarak tespit edilmiştir.

Soru 15. "Doğaçlama çalışmalarının keman eğitiminde kullanılmasına yönelik yeterli materyal ve metoda sahip misiniz? Yanıtınız evet ise, ne tür materyal ve metoda sahip olduğunuzu belirtiniz."

Tablo 18. Keman Öğretim Elemanlarının Doğaçlama Çalışmalarının Keman Eğitiminde Kullanılmasına Yönelik Yeterli Materyal ve Metoda Sahip Olmalarına İlişkin Görüşlerine Yönelik Bulgular

	Evet	**Hayır**
f	3	6

Tablo 18'de görüldüğü üzere keman öğretim elemanlarından ÖE2, ÖE3 ve ÖE7 doğaçlama çalışmalarının keman eğitiminde kullanılmasına yönelik yeterli materyal ve metoda sahip olduklarını ÖE1, ÖE4, ÖE5, ÖE6, ÖE8 ve ÖE9 ise yeterli materyal ve metoda sahip olmadıklarını belirtmişlerdir.

Tablo 19. 15. Soruya Evet Yanıtını Veren Keman Öğretim Elemanlarının Doğaçlama Çalışmalarının Keman Eğitiminde Kullanılmasına Yönelik Sahip Oldukları Materyal ve Metoda İlişkin Görüşlerine Yönelik Bulgular

Tema	**ÖE2**	**ÖE3**	**ÖE7**
Tez Çalışması		X	
Jamey Aebersold'un Kayıtları		X	
Kerstin Wartberg'in Kitapları		X	
Caz Müziği			X
Dijital Platform			X
Backing Track			X

Tablo 19'da ÖE3'ün doğaçlama çalışmalarına ilişkin bir adet tez çalışmasına, Jamey Aebersold'un kayıtlarına ve Kerstin Wartberg'in kitaplarına sahip olduğu; ÖE7'nin ise caz müziği, dijital platform içerikleri ve backing track kayıtlarına eriştikleri görülmektedir. Araştırmaya katılan öğretim elemanlarından ÖE2, doğaçlama çalışmalarının keman eğitiminde kullanılmasına yönelik yeterli materyal ve metoda sahip olduğunu ifade etse de, ne tür materyal ve metoda sahip olduğunu belirtmemiştir.

Sonuç

Araştırma kapsamında elde edilen bulgulardan yola çıkılarak 9 keman öğretim elemanından yalnızca 5'inin en az 10 en fazla 30 yıllık doğaçlamaya yönelik deneyimleri olduğu, çoğunlukla makamsal Türk Müziği ve caz müziği türlerinde performans gerçekleştirmeyi tercih ettikleri ve çoğunun doğaçlamaya yönelik akademik bir eğitim almadığı görülmektedir. Keman derslerinde öğrencilerine doğaçlama çalışmalar yaptıran öğretim elemanlarının azınlıkta olduğu görülmekte olup, yaptıranların öğrencilerinin müzikalite ve müziksel işitme alanlarında gelişme gösterdiklerini fark ettikleri değerlendirilmektedir.

Doğaçlamanın, müzik türleri arasında köprü görevi sağladığına, birlikte çalmaya ve grup dinamiklerine olumlu bir etkisi olduğuna, keman öğrencilerinin tonalite, yaratıcılık, müzikalite, form ve ajilite becerilerine olumlu katkı sağlayacağına yönelik görüşler çoğunluktadır. Öğretim elemanlarının tümünün doğaçlamanın, çalgılarını daha iyi icra etmelerine olanak sağlayacağını düşündükleri, yaratıcılık başta olmak üzere entonasyon, teknik beceri ve müzikalitelerine katkı sağlayacağı yönündeki görüşleri yer almaktadır. Yaratıcılığı geliştireceği yönünde öne sürülen neden doğrultusunda öğretim elemanlarının çoğunun, doğaçlamanın keman eğitiminde yer alması yönünde görüş bildirmiş olmalarıyla birlikte kemanda doğaçlamaya yönelik yeterli materyal ve metoda sahip olunmadığı düşünceleri de yer almaktadır.

Elde edilen bulgulardan çıkarılan sonuçlar doğrultusunda, öğrencilerin tonalite, yaratıcılık, müzikalite,

ajilite, form, entonasyon, teknik, müziksel işitme ve birlikte çalma gibi becerilerinin geliştirilmesi amacıyla doğaçlama çalışmalarına keman ve diğer bireysel çalgı eğitimlerinde de yer verilmesi; öğrencilerin çalgılarını daha iyi icra etmeleri ve müzik türleri arasında köprü görevi sağlaması için doğaçlama uygulamalarının teşvik edilmesi; kemanda doğaçlamaya ilişkin materyal ve metoda yönelik özgün kaynak ve çalışmaların üretilmesi önerilmektedir.

Kaynaklar

Arık, A. (1990). Yaratıcılık. Ankara: Metropol.

Azzara, C. D. (1993). Audiation-Based Improvisation Techniques and Elementary Instrumental Students' Music Achievement. Journal of Research in Music Education, Winter. Vol. 41, No. 4. pp. 328-342. https://www.jstor.org/stable/3345508

Bailey, D. (2011). Doğaçlama. Pan Yayıncılık. İstanbul.

Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., Demirel, F. (2022). Eğitimde Bilimsel Araştırma Yöntemleri. Ankara: Pegem Akademi.

Güleç, G. (2017). Keman Çalmada Doğaçlama Çalışmalarının Öğrencilerin Müzikal Yaratıcılık ve Keman Çalma Performansları Üzerindeki Etkileri (Buca Eğitim Fakültesi Örneği). Doktora Tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Ankara.

Kratus, J. (1991). Growing With Improvisation. Music Educators Journal. DOI: 10.2307/3398335. 78(4), 35-40.

Özkeleş, S. (2016). Profesyonel Müzisyen Eğitimi Bağlamında Eğitimciler İçin Doğaçlamaya Yönelik Uygulama ve Öneriler. Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 16 (İpekyolu Özel Sayısı), 2393-2409.

Sönmez, V., Alacapınar, F. G. (2019). Örneklendirilmiş Bilimsel Araştırma Yöntemleri. Anı Yayıncılık. Ankara.

Şendurur, Y. (2001). Keman Eğitiminde Etkili Öğrenme Öğretme Yöntemleri. Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi, 21 (3). https://dergipark.org.tr/en/pub/gefad/issue/6767/91062

Yıldırım, A.; Şimşek, H., (2016), Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri, Baskı 10, Seçkin Yayıncılık San. Ve Tic. A.Ş. Ankara.

VIOLIN INSTRUCTORS' OPINIONS ON PRACTICES OF IMPROVISE IN THE PROCESS OF VIOLIN TRAINING

Ayşe ÇAĞLAK, Mehmet AKPINAR

ABSTRACT

This research aims to determine the opinions of violin instructors regarding improvisation practices in the violin education process. The research is essential in raising awareness about improvisation practices in violin education, developing a new perspective, and being a source and guide for this and similar studies to be done. The research is qualitative research on the formation of the opinions of the related lecturers, was prepared for the case study, and the obtained data were analyzed by content analysis method. According to the findings, it was seen that most of the violin instructors evaluated improvisation practices as a useful tool for developing skills for tonality, creativity, musicality, agility, form perception, intonation, and technical and musical hearing. In addition, it has been concluded that improvisation provides a bridge between other music genres, has a positive effect on playing together and group dynamics, and should be included in violin lessons. Based on these results, suggestions were made to include improvisation in violin and other instrument training and to create teaching materials about improvisation in violin.

Keywords: Violin, improvisation, improvisation practices, improvisation in violin, improvisation in violin education